

MILLIY BEZAKLAR VA BISER SAN'ATINING UYG'UNLIGI

Hojiqurbonova Sevinch Sanjar qizi

Buxoro davlat pedagogika instituti

''Texnologik ta'lim'' yo'nalishi talabasi

Annotatsiya: Mazkur ishda milliy bezaklar va biser san'ati uyg'unligi o'rganilgan. Milliy naqshlarning tarixi, ularning turli ko'rinishlari va ma'naviy ahamiyati haqida qisqacha ma'lumot berilgan. Shuningdek, biser san'atining xususiyatlari, uning milliy bezaklar bilan uyg'unlashuvi hamda zamonaviy ijodiy ishlarda qo'llanilishi yoritilgan. Milliy naqsh va biser orqali yaratilgan ishlarda an'anaviylik va zamonaviylik sintezi, estetik go'zallik va funktsionallik ko'rsatib o'tilgan. Ushbu mavzu milliy san'atni rivojlantirish va uni yangi qirralar bilan boyitish imkoniyatlarini ochib beradi.

Kalit so'zlar: biserlik, milliy bezaklar, munchoq, gul naqshlar, geometrik naqshlar, islomiy naqshlar, dekorativ bezaklar.

Аннотация: В данной работе изучено сочетание национальных орнаментов и искусства бисера. Кратко изложена история национальных узоров, их различные виды и духовное значение. Также освещены особенности искусства бисера, его гармоничное сочетание с национальными орнаментами и использование в современных творческих работах. Показан синтез традиционности и современности, эстетической красоты и функциональности в произведениях, созданных с использованием национальных узоров и бисера. Данная тема открывает возможности для развития национального искусства и его обогащения новыми гранями.

Ключевые слова: бисерное искусство, национальные орнаменты, бусины, цветочные узоры, геометрические узоры, исламские узоры, декоративные украшения.

Annotation: This work examines the harmony of national ornaments and beadwork art. The history of national patterns, their various forms, and their spiritual significance are briefly described. The characteristics of beadwork art, its integration with national ornaments, and its application in modern creative works are also highlighted. The synthesis of tradition and modernity, aesthetic beauty, and functionality in works created with national patterns and beadwork is demonstrated. This topic opens up opportunities for developing national art and enriching it with new dimensions.

Keywords: beadwork, national ornaments, beads, floral patterns, geometric patterns, Islamic patterns, decorative ornaments.

Milliy bezaklar va biser san'atining uyg'unligi mavzusi o'zida xalq an'analari va zamonaviy san'atning uyg'unlashuvini aks ettiradi. Bu mavzu asosan o'zbek milliy

bezaklari va biser (munchoq) san'ati orqali ijodiy ishlarni yaratish jarayonini, estetik go'zallikni va ma'naviy merosni tarannum etadi.

Milliy bezaklar: Meros va Ma'no

Milliy bezaklar xalqning tarixiy-madaniy merosini ifodalaydi. O'zbek milliy bezaklari quyidagilar orqali namoyon bo'ladi:

Gul naqshlari: Bu bezaklar odatda tabiatdan ilhomlangan, gul, yaproq va daraxt shakllari asosida yaratiladi. Har bir gulning o'ziga xos ramziy ma'nosi bor, masalan, lola baxt va muhabbatni, anor esa farovonlikni anglatadi.

Geometrik naqshlar: Simmetrik shakllar va murakkab chizmalar milliy bezaklarning muhim qismi bo'lib, ular ma'lum bir tartibni va muvozanatni ifodalaydi.

Islomiy naqshlar: Qur'on oyatlari va arab yozuvlari o'zbek milliy naqshlarida ko'p uchraydi, bu esa diniy va ruhiy ma'nolarni ifodalaydi.

1-Rasm.Biserdan tayyorlangan bezaklar.

Biser san'ati: Yangi Qirralar

Biser san'ati – bu mayda-mayda munchoqlar yordamida naqshlar va tasvirlarni yaratish san'atidir. U o'zbek xalqining zamonaviy qo'lda ishlangan buyumlariga yangi nafas bag'ishlaydi. Biser san'ati asosan quyidagi yo'nalishlarda rivojlangan:

- **Zargarlik buyumlari:** Biserlardan taqinchoqlar, marjonlar, bilaguzuklar va ziraklar yaratiladi.
- **Dekorativ bezaklar:** Uy jihozlari, kiyim-kechaklar va sumkalar biser yordamida bezatiladi.
- **Tasviriy san'at:** Munchoqlardan rasmlar yoki suratlar yig'iladi, bu esa ularni dekoratsiyada ishlatishga imkon beradi.

Uyg'unlikning Hususiyatlari

Milliy bezaklar va biser san'ati bir-birini to'ldiradi. Ularning uyg'unligi quyidagi xususiyatlarda ko'rinadi:

- **Tarix va Zamonaviylikning Sintezi:** Milliy naqshlarning an'anaviy usullari biser texnikasi bilan uyg'unlashtirilganda, zamonaviy va an'anaviy san'at o'rtasidagi bog'liqlik yaratiladi.

- **Estetik va FunkSIONal Go‘zallik:** Biser yordamida milliy naqshlar yanada yorqinroq va ko‘rkamroq ko‘rinadi. Bu usul amaliy maqsadlarda ham qo‘llanadi – kiyim-kechaklar va aksessuarlarni bezashda.
- **Qiziqarli Ishlab Chiqish Jarayoni:** Ijodiy ishlar vaqtida milliy naqshlar biserlarning turli ranglari va shakllari bilan uyg‘unlashtiriladi, bu esa ijodkorlikning yangi qirralarini ochib beradi.

2-

Rasm.Biserdan taxlangan kapalakli to‘g‘nog‘ich.

Misollar va Amaliyot

Milliy naqshlarning biser san‘atiga tatbiqi amaliyotda quyidagicha aks etadi:

- **Kiyim-kechaklar bezagi:** O‘zbek atlas va adras matolarida milliy naqshlar biser yordamida yanada boyitiladi.
- **Zargarlik san‘ati:** Biserlardan tikilgan o‘zbekcha do‘ppi yoki taqinchoqlar milliy ruhni ifodalaydi.
- **Dekorativ mahsulotlar:** Xalq hunarmandlari tomonidan biser bilan bezatilgan ramkalar, choynak tagliklari va hatto devoriy panellar yaratilmoqda.

3-Rasm.Biserdan to'qilgan o'yinchoqlar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. **Karimov A.** "O'zbekiston xalq amaliy san'ati va hunarmandchiligi". – Toshkent: Fan, 2015.
Milliy naqshlar va ularning amaliy san'atdagi roli haqida batafsil ma'lumot beradi.
2. **Nabiyeva D.** "Biser san'ati: texnologiya va estetikasi". – Toshkent: O'qituvchi, 2018.
Biser san'atining texnologiyasi, tarixiy ildizlari va amaliy qo'llanilishi haqida ma'lumotlar keltirilgan.
3. **Rasulov T.** "Dekorativ bezak san'atida milliy naqshlarning rivoji". – Samarqand: Samarqand nashriyoti, 2019.
Milliy naqshlarning dekorativ san'atda qo'llanilishi va uning estetik ahamiyati haqida yoritilgan.
4. **Sharipova F.** "Hunarmandchilik va zamonaviy dizayn". – Buxoro: Buxoro nashriyoti, 2020.
Milliy naqshlar va zamonaviy dizayn uyg'unligi haqida tahlillar o'rin olgan.
5. **Yunusova L.** "O'zbekiston milliy bezaklari va ularning madaniy ahamiyati". – Toshkent: O'zbekiston nashriyoti, 2017.
Milliy naqshlarning tarixiy va madaniy ildizlari yoritilgan.
6. **Mavlonov I.** "Biser va milliy naqshlarning uyg'unligi". – Toshkent: Akademnashr, 2021.
Biser san'atining milliy naqshlar bilan uyg'unligi haqida batafsil ilmiy yondashuvlar keltirilgan.